

رام - سی ام آبان

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- (۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- (۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- (۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

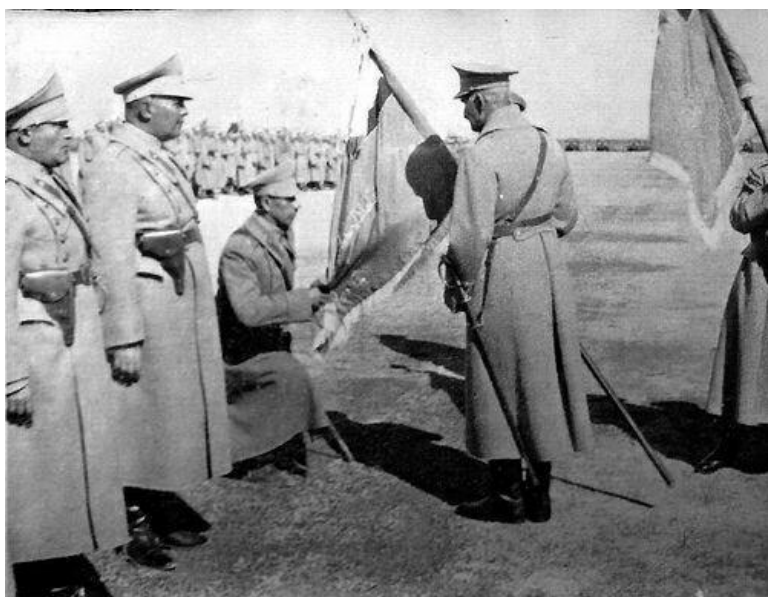
@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

چهارم آذر

روز چهارشنبه چهارم آذر سال ۱۲۸۷ (۱ ذی‌قعدة ۱۳۲۶ق) محمدعلی شاه که با مشروطه سر ناسازگاری داشت، زیر فشار افکار عمومی نظامنامه‌ی مجلس شورای ملی را امضا کرد و به آن رسمیت بخشید. اما بلافاصله بعد از آن به دسیسه‌چینی برای بازگرداندن استبداد پرداخت و دست به کودتایی زد که با دلاوری آزادیخواهان شکست خورد. در نتیجه درست دو سال پس از امضای این نظامنامه، به سال ۱۲۸۹ در همان مجلس تصویب کردند که مستمری‌ای بالغ بر ماهیانه چهارصد تومان به ستارخان و سیصد تومان به باقرخان برای پایداری در برابر مستبدین پرداخت شود!

روز دوشنبه چهارم آذر سال ۱۲۹۰ ملک‌الشعراى بهار روزنامه‌ی تازه بهار را در مشهد منتشر کرد که بیش از ۹ شماره انتشار نیافت و به دستور کینیاژ دابیزا نماینده‌ی روسیه در خراسان -به دنبال روزنامه‌ی پیشین‌اش نوبهار- توقیف شد. با این هم اقتدار بیگانگان چندان نپایید و تا ده سال بعد به تدریج از میان رفت.

در ۱۳۰۰ رضا خان که به وزارت جنگ رسیده بود نطقی برای افسران ژاندارمری ایراد کرد و ایشان را در نیروهای قزاق ادغام کرد و این مقدمه‌ای بود برای تشکیل ارتش ملی. در همین روز بخش عمده‌ی افسران سوئدی‌ای که فرماندهی ژاندارمری را

در اختیار داشتند هم استعفا کردند و جای خود را به افسران ایرانی دادند. در همین روز از طرف سفارت انگلیس یادداشتی تسلیم وزارت امور خارجه شد که به موجب آن دولت انگلیس شدیداً نسبت به تصمیم لایحه واگذاری نفت شمال به یک شرکت آمریکایی اعتراض کرده بود و این هماهنگ با یادداشت مشابه دولت شوروی بود که مضمونی همسان داشت. در جلسه‌ی فوق العاده مجلس شورای ملی یادداشت های سفارت شوروی و انگلیس مورد بحث و گفتگو قرار گرفت و مجلس به دولت اختیار داد که به هر دو دولت جوابی دندان شکن بدهد و متذکر بشود بهیچوجه به آنها اجازه مداخله در امور داخلی ایران داده نخواهد شد.

در همین روز امتیازنامه‌ی نفت خوشتاریا که تبعه‌ی روسیه بود هم در مجلس لغو شد!

در ۱۳۰۴ آتاتورک در ترکیه فرمان داد که مردان بی کت و شلوار یک سال زندانی شوند! در ۱۳۰۸ مدرسه‌ی عالی فلاحت در ایران تأسیس شد و شروع به کار کرد و این همان بود که به دانشکده‌ی کشاورزی تبدیل شد. در ۱۳۱۴ هم به دنبال وقایع مسجد گوهرشاد محمد ولی اسدی متولی آستان قدس رضوی به خاطر این اغتشاش محکوم شد و دستگیر و زندانی‌اش کردند.

حمله‌ی وایکینگها به پاریس

سیل مکه

روز چهارم آذر به شکل غریبی با فاجعه‌های طبیعی تقارن پیدا کرده است. در چنین روزی به سال ۱۰۴۶ زلزله‌ی مهیبی شهر شماخی در گرجستان را ویران کرد و به مرگ هشتاد هزار نفر منتهی شد، در ۱۱۳۸ هم زمین‌لرزه‌ای در دریای مدیترانه به ویرانی شهرهای دمشق و بیروت انجامید و بین سی تا چهل هزار نفر را از میان برد. در دوران اخیر هم به سال ۱۳۷۹ زلزله‌ای به بزرگی هفت ریشتر باکو را ویران کرد و به مرگ ۲۶ نفر انجامید. این شدیدترین زلزله‌ی باکو طی ۱۵۸ سال گذشته بود، و در ۱۳۸۸ در یک فاجعه‌ی طبیعی نادر، همزمان با اجرای مراسم حج سیلی در شهر جدّه آمد که به مرگ حدود پانصد تن انجامید و سه هزار خودروی حاجیان را با خود برد!

اما این فجایع تنها به ایران زمین محدود نبوده است. چون در ۷۲۲ هجری خورشیدی تسونامی بزرگی که از زلزله‌ای در دریای تیرنه ناشی شده بود، شهرهای ناپل و آملفیا را در هم کوبید، در ۱۲۱۲ زلزله‌ی مهیبی با شدت ۸/۷- ریشتر در بستر اقیانوس رخ داد که باعث شد تسونامی‌های عظیمی کل سواحل سوماترا و اندونزی را درهم بکوبد، و در ۱۲۱۸ گردباد عظیمی در هند بندرگاه کورینگاه را ویران کرد و بر سر راه خود بیست هزار قایق و کشتی را منهدم کرد و به مرگ هزاران هندی انجامید.

نبرد مونت گیسارد

چهارم آذر ماه در تاریخ سیاسی جهان هم برجستگی ای دارد. بنا به روایت‌های رومی در چنین روزی در سال ۵۷۱ پیش از میلاد سرویوس تولیوس رهبر مردم رم پیروزی‌اش بر مردم اتروسک را جشن گرفت. در ۲۶۴ هجری خورشیدی سیرد کشتی وایکینگ از رود رن گذشتند و پاریس را در محاصره گرفتند اما در نهایت در گرفتن شهر ناکام ماندند، دو رخداد این روز هم به چیرگی سپاهیان مسیحی بر مسلمانان مربوط می‌شود: در ۵۵۶ هم بالدوین شاه اورشلیم و راینالد اهل شاتیون رهبر شهسواران معبدی قوای صلاح‌الدین ایوبی را در نبرد مونت‌گیسارد (احتمالا جزر در نزدیکی رمله) شکست دادند. در ۸۷۰ محاصره‌ی گرانادا که واپسین دولت مسلمانان در اسپانیا بود با تسلیم شدن امیر ابو عبدالله محمد و عقد قرارداد گرانادا به پایان رسید

تسلیم امیر گرانادا به مسیحیان

این روز در ضمن با شکل گرفتن کشور ایالات متحده هم پیوند خورده است. در ۱۱۶۲ آخرین سربازان برتانیایی به دنبال امضای قرارداد پاریس شهر نیویورک را ترک کردند، در ۱۲۵۵ قوای ارتش ایالات متحده پس از شکست خوردن در نبرد لیتل بیگ هورن، ناغافل به روستاهای سرخپوستان شایان حمله بردند و آنان را کشتار کردند. گرانیگاه دیگر وقایع سیاسی این روز به آلمان و ژاپن مربوط می شود. چون در ۱۲۹۶ ارتش آلمان قوای پرتغال را در نبرد نگومانو در مرز موزامبیک و تانزانیا شکست دادند، در ۱۳۱۵ ژاپن و آلمان در برلین پیمان ضدکمیترون را برای مقابله با نفوذ کمونیستها در سیاست کشورهایشان امضا کردند، و در ۱۳۴۹ یوکیو میشیما شاعر، نویسنده و کارگردان نامدار ژاپنی پس از آن که به همراه چند تن از دوستان افسرش کودتایی نمادین انجام داد و کوشید قدرتهای سابق را به مقام امپراتور بازگرداند، شکست خورد و پس از سخنرانی پرشوری به شیوهی سنتی ژاپنیا (سپوکو) شکم خود را با شمشیر درید و خودکشی کرد.

در ۱۳۵۴ سورینام از هلند استقلال یافت، در ۱۳۶۵ مقامات رسمی آمریکا فاش کردند که پول به دست آمده از فروش اسلحه به ایران صرف پشتیبانی مالی از شورشیان کنترا در نیکاراگوا می شده است، و در ۱۳۷۱ مجلس فدرال چکسلواکی حکم کرد که این کشور به دو کشور متمایز جمهوری چک و اسلواکی تقسیم شود.

قرارداد ضد کمیتن ژاپن و آلمان

کتیبه‌ی اورخون

یوکیو میشیما

سه رخداد این روز در سطح فرهنگی هم شایان ذکر است. نخست آن که در ۱۲۹۴ آلبرت انشتین در آکادمی علوم پروس سخنرانی کرد و معادلات میدان مربوط به نظریه‌ی نسبیت عام را برای فیزیکدانان توضیح داد، و دیگر آن که در ۱۳۳۱ نمایش «تله موش» نوشته‌ی آگاتا کریستی در تئاتر آمباسادور لندن به نمایش درآمد، که به دیرپاترین نمایش تاریخ تئاتر تبدیل شد و تا به امروز به طور پیوسته اجرا می‌شود. بیست و پنج هزارمین اجرای این نمایش در آذرماه ۱۳۹۱ بر صحنه رفت!

سومی هم آن که در ۱۳۶۳ سی و شش خواننده‌ی مشهور در ناتینگ‌هیل گرد آمدند و کنسرتی خیریه برای یاری به قحطی‌زدگان اتیوپی اجرا کردند.

آناستاس میکویان

مهراب مامارداشویلی

کارل بنز در جوانی

کونبون یوئه‌چی

در ایران زمین این نامداران در چهارم آذرماه زاده شده‌اند: آناستاس میکویان بلشویک ارمنی و دوست استالین (۱۲۷۴)، بابک افشار زاده موسیقیدان و سازنده آهنگهای ویگن و عارف و ستار و داریوش (۱۳۱۳)، و ریاض احمد گوهرشاهی (۱۳۲۰) صوفی و پیشوای دینی پاکستانی زاده شد (تصویر زیر). او انجمن سرفروشان اسلام و بنیاد بین‌المللی مسیح را تاسیس کرده و در کتابش به نام «دین الهی» ادعا کرد که مهدی موعود، مسیح، و کالکی آواتار است. در دو گوشه‌ی خاوری و باختری حوزه‌ی نفوذ تمدن ایرانی هم می‌توان از بیلگه خاقان رهبر ترک‌ها در مغولستان یاد کرد که کتیبه‌ای از خود در اورخون باقی گذاشته و در این روز به دست دشمنانش مسموم و کشته شد (۲۱۳) و مهراب مامارداشویلی فیلسوف نامدار گرجی که در چنین روزی (۱۳۶۹) درگذشته است.

در میان ایرانیان هم آندرو کارنگی (۱۲۱۴) و کارل بنز (۱۲۲۳) در این روز زاده شده‌اند و کونبون یوئه‌چی استاد هنرهای رزمی ژاپنی و بنیانگذار سبک یوئه‌چی ریو (نیای کاراته) در این روز به سال ۱۳۲۷

درگذشته است.